

JUBILÁLNAK a Két Oroszlán dalostestvérei

A „dalárok“ magyarosították meg a német Józsefvárost

— Csehacsek Vilmos ötven, Gajdusek Béla hatvan éven át szolgálta a hazát és a dalt — mondotta Purébl Győző a Budapesti Polgári Dalkör hatvanéves jubileumán.

A nyolevannégy esztendőes Gajdusek bácsi még mindig énekel a férfikarban, ő Budapesten a legrégebb „dalostestvér“, vagy ahogyan a megboldogult Lung Guszti idejében mondták, a legrégebb dalár. Évtizedeket énekelt át Csehacsek, a Polgári Dalkör alelnöke és Gajdusek bácsi és ez a néhány évtized nemcsak a magyar dal kultuszát jelentette, hanem Budapest megmagyarosodásának az idejét is.

Együtt ülünk a Polgári Dalkör tagjaival, csupa vidám tekintetű, kipirult arcú urral, akik állandóan így szólítgatják egymást:

— Kedves dalostestvér!

Béke, jókedv melegszik a szemükben, a sok nótázásban, nagyon közel kerültek egymáshoz.

Két világ harca

Csehacsek Vilmos, aki egyébként a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa, ezt mondja a hatvanesztendőes dalköréről:

— A hetvenes években bizony fájdalommal látták, hogy úgy a József-, mint a Ferencvárosban kevés a magyar szó. Akkor jórészt németajkú volt a lakosság, német szó hallatszott mindenfelé, német dalokat énekeltek. Ebben az időben a mai Kálvin-téren, a sok „Gasthaus“ között egyedül állott a Két Oroszlán-hoz címzett magyar felírájú vendéglő, egyetlen hely, ahol a betérőket „Guten Tag helyett az „Adjon Isten“ fogadta. Ebben a vendéglőben találkoztak Pest akkori magyar világának az alakjai és itt határozták el, hogy magyar dalkört alakítanak a Józsefváros és Ferencváros megmagyarosításának az érdekében. Marikovszky József elnöklésével meg is alakult a Barátsági Dalkör.

Kissé elkomorul Csehacsek Vilmos arca:

— 1879-ben veszélyes aknamunka indult ellenünk. A németajkú polgárok azt sokarták, hogy a magyarszövegű kórusok mellé német károkat is iktassunk be. Nem hagytuk magunkat, megindult a heves küzdelem. Két világ élet-halálharcra volt ez! Az elmuló német és mindjobban előretörő magyar világé, a német szó viaskodása a magyar szóval. Győztünk, a dalkör csak magyar nyelven énekelt.

— Melyik énekek van a legnagyobb hatása a dalárdában?

— Annak, hogy Zengjetek dalt . . . A legnagyobb sikere a dalárdának Kodály- és Bartók-dalokkal van.

Mindenkinek fölragyog az arca az asztalnál, amikor szóba kerül az 1849-ben született Gajdusek bácsi, aki a második basszus-szólamot éneklé még most is a férfikarban. Az idős úr nemcsak kórusban, de fehér abrosznál is szokott énekelgetni a maga mulatságára.

Elmondják a kedvence nótáját:

„Debreceni civis pógár vagyok én,
Vörösborral, gyesznohússal élek én,
Nem kell nekem egy ómát kettévágni,
Ha nem szeretsz, majd máshá fogok járni.“
Majd Csehacsek alelnök úr így szól:

— Engedelmeivel én is elmondanám a kedves dalomat:

„Isten veled, vén eperfa,
Boldogságom fejfája!
Hullasd, hullasd leveledet
Szegény vándor útjára,
Fedje el hát lábam nyomát
Hulló fának levele,
Nem tudok én itt maradni,
Mert a szívem nincs vele.“

Ötven cimbalom

És előkerülnek a régi nóták. Ének közben hajladoznak a Polgári Dalkör tisztas tagjai,

majd Csehacsek Vilmos nagyot sóhajt:

— *Fáj a mi szívünk a cimbalomért.* Nem érdemelte meg ez a hangszer, hogy így elnyomják. *A cimbalmot, amelyen a legszebben zeng a magyar dal! Erkel* Ferencnek egy dalát énekeltük a kilencvenes években ötszázán és ötven cimbalom kísért bennünket. Csak cimbalom és semmi más. Gyönyörű volt!...

Ismét kipirulnak az arcok. Ugy beszélnek a cimbalomról, mint kedves, ártatlanul üldözött jó barátról és lelkük mélyéig sajnálják, hogy a zongorát kényeztetik, becézik — a cimbalom rovására...

Aztán *Erdélyi* Kálmán dr. főtitkár megjegyzi:

— A Polgári Dalkör sok „vadat” megszelídített. Hogy a magyar szó győzött a német

József- és Ferencvárosban, azt a dalkörnek köszönhetjük.

Lelkesen emlegetik *Horánszky* Dezsőt, az egykori kereskedelmi minisztert, aki szintén énekelt a dalkörben.

— 1883-ban csináltattunk díszzászlót. *Pálmay* Ilka volt a zászlóánya. Szép idő volt. Fiatalok voltunk, de a szívünk megmaradt most is fiatalnak, ezért vagyunk hálásak a magyar dalnak.

Sokat emlegetik *Petőfit*. *Könyv nélkül tudják a verseit.* Általában a Polgári Dalkör kedves asztalánál nehéz prózában beszélni. Szép verssorokat melengetnek egymás között az idős urak. Kissé ábrándosan, kissé romantikusan, mint a szerelmes diákok...

(d. m.)